

למעשה

פרשת תרומה

©

כל הזכויות שמורות

למכון 'למעשה'

ולפנחס זרביב

כתובת המחבר

חנה סגש 21\11

אשדוד

058-3271323

p0583271323@gmail.com

כמו כן המכון מתמחה בעריכה לשונית

פרשת תרומה

למה צריך שלא יסורו הבדים מהארון – הארון נושא את נושאי בטבעות הארון יהיו הבדים לא יסורו ממנו (כה, טו).

לכל הכלים שהיו בהם בדים, אין דין שהבדים צריכים להיות כל הזמן מחוברים אליהם, ודוקא בארון אמרה תורה: לא יסורו ממנו, מה טעם הענין?

אומר המשך חכמה, שמבואר במדרש, שהארון רומז לכתר תורה שכל הרוצה ליטול יבוא ויטול. ואמרו בגמרא (יומא עב, ב): רבי יוחנן רמי: כתיב (דברים י, א) ועשית לך ארון עץ - משמע שמשה יעשה, וכתיב (שמות כה, י) ועשו ארון עצי שטים - משמע שהציבור יעשו. מכאן לתלמיד חכם שבני עירו מצווים לעשות לו מלאכתו.

והבדים הם אלו שמחזיקים את הארון, וכנגדם בלומדי התורה תומכיהם והמסייעים להם הם הסומכים את ידי התלמיד חכם, שהוא הארון לעדות ה' ותורותיו. ולפיכך אמרה התורה שהבדים שהם מחזיקי הארון יהיו קבועים בו תמיד

ולא יסורו ממנו, ומכך שראוי שאף המחזיקים בלומדי התורה יהיו תמיד אוחזים בארון הברית "לא יסורו ממנו".

הארון נושא את נושאי

וכתב הרב אליהו דיסקין שליט"א בספרו נחל אליהו תרומה שנראה שיש לבאר בזה טעם נוסף, שזה בא ללמד את הסוד של "ארון נושא את נושאו".

כתוב בחז"ל (סוטה לה, א) שבזמן דוד המלך, כשהביאו את ארון האלוקים לעיר דוד, עוזא שלח את ידו לאחוז בארון האלוקים, ויחר אף ה' בעוזא ויכהו שם... וימת שם. למה הוא נענש? אמר לו הקדוש ברוך הוא: עוזא, נושאי נשא - את נושאי הארון נשא, עצמו לא כל שכן - את עצמו ודאי שהוא ישא והוא לא צריך עזרה!

נושאי נשא - כשעברו ישראל את הירדן, שבו מי הירדן למקומם, והיו ארון ונושאי וכהנים מצד אחד, וישראל מצד אחד, נשא ארון את נושאי ועבר - לנו? נדמה שהכהנים מחזיקים את הארון, וכך הם נשאו אותו, אבל האמת, שהכהנים החזיקו בארון אבל הם לא נשאו אותו, אלא הפוך

הוא נשא אותם ועברו - ארון נושא את מחזיקים אותה משמעו שהם מחזיקים את נושאין.
הדבר?

וכיון שהארון נושא את נושאיו, ממילא הבדים לא היו מיועדים בשביל שעל ידם יוכלו לשאת את הארון, שהרי הוא נושא את עצמו ואת הכהנים, ובזה חלוקים בדי הארון מבדי שאר הכלים, שבכל הכלים בדים הם חלק חיצוני מהכלי עצמו, אבל בארון שהבדים אינם בשביל לשאת אותו, הרי הם חלק מהארון עצמו, ולפיכך לא יסורו ממנו.

כשאדם מחזיק תינוק, אומרים שהוא מחזיק אותו הוא עושה טובה לתינוק שלא יפול. אבל כשמישהו טובע בנהר, טובע בים, והוא מחזיק באיזה עץ, לא אומרים שהוא מחזיק את העץ, אלא הוא מחזיק בעץ, הוא לא עושה טובה לעץ, הוא לא מחזיק את העץ, העץ היה אומר לו מוחל טובות אני מסתדר לבד יותר טוב, אלא הוא מחזיק את עצמו בעץ.

וכיון שהארון מרמז לכתר תורה, כשם שהארון נושא את נושאיו, כך אף התורה נושאת את נושאייה. ובזה יש לבאר דיוק בלשון הכתוב, וכמדומה שאחר כך מצאתי שזכיתי לכוון לחפץ חיים.

על התורה נאמר (משלי ג, יח): עץ חיים היא למחזיקים בה. לפי כללי הלשון, היו צריכים להגיד 'למחזיקים אותה' ולא למחזיקים בה'. שהרי לשון מחזיקים בה משמעו שהוא מחזיק את עצמו בה, אבל

אלא מבואר פה שמחזיקי תורה, הם לא מחזיקים אותה, אלא מחזיקים בה. התורה לא צריכה את העזרה שלהם, יש הבטחה שלא תשכח מפי זרעו. אלא, מי שמחזיק תורה, יש לו זכות - הוא מחזיק את עצמו על ידי התורה, בבחינת ארון נושא את נושאיו.

נספר כמה סיפורים מהדור האחרון בעניין הזה: מעשה שהיה, אחי שליט"א הכיר את הסיפור מקרוב,

סטודנט בארצות הברית למד באוניברסיטה, אבא שלו רצה שיהיה לו תכל"ס. מה זה תכל"ס באמריקה? שיהיה לו פרנסה, שיהיה מסודר, שיהיה עורך דין, או רופא, או פרופסור.

אנשים מחפשים תכל"ס, חושבים שזה תכל"ס. כמה טיפשי הני אינשי, כשהתורה מעיד שה' בראשית ברא אלוקים - בשביל התורה שנקראת ראשית, בשביל ישראל שנקראו ראשית. כל מה שיש, כל הבריאה כולה, השמים ושמי השמים, וכל מה שיש בארץ, כל המערכות של המחשבים למיניהם, וכל הבנינים, והמגדלים, והכבישים, והרכבות, תכלית כולם בשביל ישראל, ובשביל התורה שנקראו ראשית, ואנשים עוד הולכים לחפש תכל"ס, לא יודעים מה תכלית הבריאה.

אלו חסידים. אבל אחרי שלומדים שנה אצל ר' אלי' לופיאן, כבר אין חשק לחזור לאוניברסיטה. הוא חזר הביתה ואמר לאבא שלו: חשקה נפשי בתורה! אני רוצה להמשיך! כשאבא שלו ראה שהוא מאד רוצה, הלב שלו שם. הוא אמר לו: אני מוכן שתחזור, שתלך ללמוד, אבל שיהיה קרוב לבית, ותנאי נוסף, שרק עד החתונה תלמד בישיבה, אבל אחרי החתונה אתה מבטיח לי שאתה חוזר לאוניברסיטה, שיהיה לך תכל"ס - מקצוע ביד, ואני מבקש ממך שתבטיח לי שאחרי החתונה, אתה אפילו לא תבקש להמשיך ללמוד.

הוא הסכים, הוא חזר ללייקווד, לישיבה, ולמד בחשק רב. כשהגיע יומו הוא התארס, וככל שמתקרבת החתונה, הוא יודע שהוא צריך לעזוב מקור מים חיים את ה', לעזוב את הישיבה, וללכת לאוניברסיטה.

על כל פנים, אותו בחור - סטודנט, נפשו חשקה בתורה, הוא רצה ללכת לשקוד על דלתי התורה. אחרי דין ודברים ביניהם, אמר לו אבא שלו, שהוא נותן לו שנה אחת ללמוד בארץ ישראל. הוא נסע לכפר חסידים, זה היה השנה האחרונה של ר'

אותו בחור, אחרי שהוא קיבל טעם בתורה, זה התחיל להשפיע על המצב רוח שלו. בכל יום שהחתונה מתקרבת, הוא מרגיש שהוא מתרחק, הוא הולך להתרחק מהתורה, הוא הולך לקדש אישה ולתת גט כריתות לתורה. הוא איבד תיאבון, ירד במשקל, המצב רוח שלו היה נפול. אבל הוא הבטיח לאבא שיותר הוא לא יבקש בכלל להמשיך בישיבה.

כמה שבועות אחרי החתונה, האבא קיבל דום לב, הוא היה במצב של מוות קליני, הרופאים כבר התייאשו מלהציל אותו, קראו כבר שמע ישראל. ובניסי ניסים הוא יצא מזה, וחזר לתפקוד מלא.

תשמעו טוב, ביום שנגמרו החמש שנים שהוא התחייב להחזיק את בנו אחרי החתונה, הוא קיבל שוב פעם דום לב והלך לעולמו.

אני עוקב אחריך כל התקופה האחרונה, אני רואה את הנפילה שיש לך במצב רוח, אף פעם לא חלמתי כזה חלום בלהות, שהבן שלי יכנס ככה לחופה, אני יודע מה מעיק עליך.

אחרי המיטה שלו אמרו שתי דברים, האחד: שבמשך כל החמש שנים, חשבו שמי מחזיק את מי? האבא מחזיק את הבן. ולמפרע התברר, שאדרבא הבן מחזיק את האבא. ועוד דבר אמרו: אם האבא היה יודע שהוא מחזיק את עצמו, הוא היה מבטיח קעסט לארבעים שנה, לא רק לחמש שנים!

הגיע ערב יום החופה, אבא שלו ואמא שלו קוראים לו לחדר, הם נסגרו איתו ביחד. ואבא שלו אומר לו:

אני עוקב אחריך כל התקופה האחרונה, אני רואה את הנפילה שיש לך במצב רוח, אף פעם לא חלמתי כזה חלום בלהות, שהבן שלי יכנס ככה לחופה, אני יודע מה מעיק עליך.

אני עוקב אחריך כל התקופה האחרונה, אני רואה את הנפילה שיש לך במצב רוח, אף פעם לא חלמתי כזה חלום בלהות, שהבן שלי יכנס ככה לחופה, אני יודע מה מעיק עליך.

נכון, רציתי שיהיה לך מקצוע ביד, בגלל שרציתי את טובתך. אבל אני רואה שזה לא טובתך, שככה אתה נכנס לחופה, אני לא יכול לשאת את זה, אני רואה שחשקה נפשך בתורה, תמשיך אחרי החתונה

הדירה, והוא עוד הוזיל לו הרבה מהמחיר, פחות ממה שהוא רצה בהתחלה.

בדירה היה ארון קיר, שהיה שייך לבעל הדירה, והוא אמר שבינתיים אין לו מה לעשות עם הארון, ושיישאר בדירה, וכשאני ארצה אני אקח אותו.

בשבוע שנגמר ההסכם של יששכר וזבולון, האברך שקנה את הדירה קיבל טלפון מחוץ לארץ, מאשתו של בעל הבית לשעבר, והיא שואלת: מה בנוגע לארון? כמובן שמיד הוא אומר לה: אין שום בעיה, הארון הזה שלכם, מתי שאתם רוצים תבואו ותיקחו אותו.

ואז היא אומרת לו: לא הבנת, הארון של בעלי, צריך לסדר קבורה בארץ ישראל, אתה יכול לעזור בענין.

בשבוע שנגמר ההסכם של יששכר וזבולון שלו, הוא הלך לעולמו. מי מחזיק את מי? מי מחזיק את מי? עץ חיים היא למחזיקים בה!

עץ חיים היא למחזיקים בה - מחזיקים את עצמם, מי שמחזיק תורה הוא מחזיק את עצמו על ידי התורה. אם כל בעלי ההון היו יודעים את זה - איזה עסקת חיים הם יכולים לעשות, להרוויח עולם הזה ועולם הבא, הם היו רצים ומחפשים איך להחזיק עוד ועוד תורה.

סיפרתי את הסיפור הזה פעם, בישיבת מחנה ישראל ישיבה לבעלי תשובה בירושלים, ניגש אלי אחד מהשומעים וסיפר לי מעשה דומה כעין זה, והוא הביא לי את מספר הטלפון עם כל הפרטים.

היה אברך בבני ברק, בפרדס כץ, ששכר דירה. בעל הדירה היה גר בחוץ לארץ, ואחרי זמן מה הוא רצה למכור את הדירה, אותו אברך החליט שהוא מעונין לקנות את הדירה, אבל היה חסר לו עשרים אלף דולר, סכום גדול מאד באותם ימים.

הם החליטו, שעל הסכום הזה הם יעשו הסכם יששכר וזבולון. הם הלכו למרן הרב שך, ועשו אצלו את החוזה של יששכר וזבולון לכך וכך שנים, שהוא נותן לו את

לתופעות לא-רצויות הנראות לפעמים בבתי ישראל, ותבע מהציבור לשנות את גישתו. זה קורה למשל, אמר הגר"נ, כאשר עקרת הבית עבדה קשה מאוד, לקראת פסח, ניקתה וקרצפה כל פינה, וסידרה את כל הבית דבר דבור על אופן, והנה בליל בדיקת חמץ מגיע בעלה הביתה, ומפני חומרות כאלו ואחרות הוא מבקש מאשתו שתוציא שוב את הכלים והבגדים מהארונות, ותנקה הכל מחדש.

הגר"נ מחה בתוקף על הנהגה זו, והביע דעתו שאסור לתלמידי חכמים להתנהג כך. 'וכי בשביל שיש לך חומרה כלשהי, תבוא ותכביד על רעייתך שהתאמצה כל כך לנקות את הבית? וכי אינך חושש שאשתך יכולה להתעלף למשמע הבקשה הזו?!' - זעק.

הגר"נ הסביר שדבר זה כרוך גם באיסור של 'לא תרדה בו בפרך'. ובכלל, הטעים הגאב"ד, דרכם של תלמידי חכמים היא להתנהג בעדינות וברוך עם כל מי שבא איתם במגע, על אחת כמה וכמה

למה לא היה הארון כולו מזהב – כדי לא להכביד
וצפית אתו זהב טהור מבית ומחוץ תצפנו ועשית עליו זר זהב סביב: (כה יא) צ"ב הרי אין עניות במקום עשירות וא"כ למה הוצרכו לחסוך ולעשות את תוכו מעץ ולא עשו את כולו מזהב.

אלא מבאר הדעת זקנים מבעלי התוס' 'ראוי היה הארון להיות זהב כולו'

אלא לפי שיהיה נישא בכתף ויכביד יותר מדאי' ואע"ג דאמרינן נושאינו נושא לפי שעה היה וקשיא לי א"כ למה נענש עוזא וצ"ע וכן מצינו במזבח הזהב שצוה הקב"ה לעשות מעצי שטים ולחפות זהב וכן מזבח הנחשת לפי שהיו נושאים בכתף ולא יכביד על הנושאים:

מעשה באברך שביקש לנקות שוב...
לימוד מעשי למד מכך הרב ניסים קרליץ זצ"ל וכמו שסופר (בקובץ גיליונות נח תשפ עמ' 20) שדווקא בגלל היותו יושב במשך שנים רבות בראש ההרכבים של בית הדין, נחשף הגר"נ קרליץ

שיש להם להיות מנומסים ואדיבים כלפי נשותיהם, ולא להכביד עליהם בדרישות-שווא!
 שמשרטים הידיים (עיין סוכה ל"ב.) א"כ ק"ו דלא תצווה תורה לעשות מצווה שעל ידה יפול למשכב. ע"כ.

ועוד כי בית המקדש נבנה ע"י שלום ולא ע"י מריבות כמו שה' לא רצה שיבנו ע"י ברזל כי מקצר את ימיו של האדם.

וכן סיפר ר' שלום שבדרון (הו"ד בספרו קול חוצב עמ' 211) יש לנו קבלה, איש מפי איש: אם תזדמן לפנינו מצוה גדולה ביותר, כמו בנית בית המקדש אך על ידיה תגרם מחלוקת וחלישות הדעת - לא נעשה את המצוה. מוטב להניחה להזדמנות אחרת. כך שמעתי מהמשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין אמר ר' שלום:

היה זה כששימשתי בקדש באחת הישיבות. המשגיח בישיבה שהה בחו"ל זמן רב, למטרת גיוס כספים לישיבה, תלמידים מהישיבה ביקשו ממני להשמיע לפניהם שיחות מוסר, והשאלה שניקרה בליבי האם לדאוג לבחורים ולחשוש על הפסד רוחני שנגרם להם בשעה שאינם שומעים שיחת מוסר, או לחשוש שמא

הלא כך מסבירים - הטעים - את עובדת היותו של הארון מצופה מבפנים ומבחוץ בזהב, ובתוכו היה עשוי מעץ. הארון מסמל כידוע את התורה ואת חכמיה, ולכן חלקי הפנים והחוץ שלו צריכים להיות מצופים בזהב. אבל, בתוכו היה הארון עשוי מעץ - כדי לא להכביד על נושאו.

אם גם תוכו של הארון היה עשוי מזהב, היה משקלו כבד מאוד, ולא נאה ולא יאה הוא הדבר שהתורה תכביד על נושאה. ומכאן נלמד גם אנחנו, אמר הגר"נ קרליץ, שדרכם של ת"ח היא לנהוג בנעימות, ולא להיות לטורח על אף אדם באשר-הוא. עכ"ד.

וכ"כ כיו"ב בס' לקט יושר או"ח (עמ' פ"ה) דכי היכי דאמרינן דהתורה דרכיה דרכי נועם ולכך מסתמא לא צוותה לקחת חריות של דקל לכפות תמרים מפני

לעמד, שנאמר (דברים ה, כב): אם יספיק אנחנו לשמע וגו'. אלא לא בא עליהם אלא לפי כחם, שנאמר (תהלים כט, ד): קול ה' בכח, בכחו אינו אומר אלא בכח, לפי כחו של כל אחד ואחד'. והארכנו בזה במלמעשה (פרשת מטות).

הלימוד מזה למעשה. עד כמה חשוב שלא להכביד על השני ואפי' בשביל צרכי מצוה.

ועוד פירוש ראיתי למה לא היה כולו זהב עפ"י מש"כ הרב יוסף צברי, רב ומו"צ בעיר אלעד, ומח"ס ויען יוסף, שלחן מלכים וש"ס (הו"ד באספקלריא תרומה תשפ)

הנהגות התלמיד חכם הנלמדות מארון הברית

ועשו ארון עצי שטים וגו' וצפי ת אתו זהב טהור מבית ומחוץ תצפנו (כה, י-יא) את ארון הברית נצטווה משה לצפותו בזהב טהור מבית ומחוץ, אע"פ שגופו היה של עץ. וביארו חז"ל {ירושלמי שקלים ו' ע"א} שג' ארונות הן זה בתוך זה, של עץ

אצליח מאד והתלמידים יבקשו אח"כ 'רצוננו לשמוע את ר' שלום', וכך תתגלגל עגמת נפש למשגיח של הישיבה. טרחתנו ונסעתנו לביתו של רבי יחזקאל לוינשטיין וזו התשובה שקיבלתי!

מענה זה שקיבל מפי המשגיח זצ"ל היה לו לר' שלום למגדל אור בכל דרכיו. (מפי חתנו רבי צבי שינקר)

ועוד רואים מכאן שמה שה' ציווה את האדם הוא יכול, כי אם לא היו מצווים אותו, שהרי הוריד ה' את הזהב כדי שיוכלו לשאת אותו

וכן מבואר במדרש (שמו"ר לד א) 'בא אליהו ואמר: שדי לא מצאנהו שגיאי כח, מי ששומע הפסוק הזה אומר שמא חרופים הוא, חס ושלום, אלא כך אמר אליהו לא מצינו כח גבורתו של הקדוש ברוך הוא עם בריותיו, שאין הקדוש ברוך הוא בא בטרחות עם בריותיו, לא בא על האדם אלא לפי כחו, אתה מוצא כשנתן הקדוש ברוך הוא את התורה לישראל אלו היה בא עליהם בחזק כחו, לא היו יכולין

בתוך של זהב ובתוכו של העץ ג"כ ארון של זהב.

ובגמרא {יומא ע"ב ע"ב} דרשו את ענין ארון הברית על הת"ח, ואמרו שם שכל תלמיד חכם שאין תוכו כברו, אינו ת"ח. והנה שבעים פנים לתורה, ונראה דאפשר להוסיף ולדרוש את ענין ארונות הברית ומהותם ג"כ על הנהגות התלמיד חכם הנצרכות: מלמדינו כי התלמיד חכם חייב לשמור –

ארון חיצוני מזהב על חזות חיצונית מכובדת, כיאה וכראוי למי שנושא את דגלה של התורה, כדי שיהא שם שמיים מתאהב ומתקדש על ידו. ואמרו במסכת דרך ארץ {פ"ד}: "בארבעה דברים תלמיד חכם ניכר, בכיסו, בכוסו, בכעסו, ובעטיפתו, ויש אומרים אף בדיבורו".

ובברכות {מ"ג ג"ג ע"ב} אמרו דגנאי הוא לת"ח לצאת במנעלים המטולאים, ובשבת {ק"ד ע"א} איתא: "כל תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו - חייב מיתה, שנאמר כל משנאי אהבו מות אל תקרי משנאי אלא משנאי".

ועיין ברמב"ם {הל' דעות פ"ה ה"ב}: "כשהחכם אוכל, מעט זה הראוי לו, לא יאכלנו אלא בביתו על שלחנו. ולא יאכל בחנות ולא בשוק אלא מפני צורך גדול, כדי שלא יתגנה בפני הבריות". הרי שיטתו חיוב על תלמיד חכם להנהיג את עצמו בכבוד, כדי שתורתו תהא מתכבדת על הבריות, וזה מסמל הארון החיצוני של ארון הברית, המשול לתלמיד חכם, שהיה מזהב, ללמדינו על כל ההנהגה החיצונית שצריכה להיות יפה ומהודרת. אמנם אע"פ שהחיצוניות של החכם –

ארון חיצוני מזהב על חזות חיצונית מכובדת, כיאה וכראוי למי שנושא את דגלה של התורה, כדי שיהא שם שמיים מתאהב ומתקדש על ידו. ואמרו במסכת דרך ארץ {פ"ד}: "בארבעה דברים תלמיד חכם ניכר, בכיסו, בכוסו, בכעסו, ובעטיפתו, ויש אומרים אף בדיבורו".

ובברכות {מ"ג ג"ג ע"ב} אמרו דגנאי הוא לת"ח לצאת במנעלים המטולאים, ובשבת {ק"ד ע"א} איתא: "כל תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו - חייב מיתה, שנאמר כל משנאי אהבו מות אל תקרי משנאי אלא משנאי".

ארון אמצעי מעץ צריכה להיות מהודרת ונאה, מכל מקום באו חז"ל ללמדינו כי "כבוד תורה" זה לא יחדור באמת לפנימיותו, ושלא יבוא מזה הת"ח לגאווה ולהרגיש שבזכות תורתו הוא יכול גם להשפיל אחרים, וח"ו להיות פוסע על ראשי עם קודש. אלא כל פנימיותו צריכה להיות פשוטה מתוך מידת הענווה, לכבד כל אדם ולדבר בנחת עם הבריות.

עצמו חייב להכיר בערך העצום של עצמו ולא להיות נחות ושפל, אלא שיידע שהוא בעצמו "ארון של זהב", שע"י שלמד תורה ונהיה ת"ח זכה להיות נרתיק לתורה "דרופתקי דאורייתא" {סנהדרין צ"ט ע"ב}, ולקיים בעצמו "ויגבה לבו בדרכי ה'" {דה"י ב' י"ז, ו'}. הכרת הערך העצמי לא מגיעה מתוך גאווה פסולה, אלא מתוך שמחה של מצוה בהכרת הערך העצמי של הבן תורה,

שזכה להיות מאלה שקרובים יותר להשי"ת. מאידך הכרת ערך זה מרחיקה את האדם משלות וענווה פסולה, שגם היא אחת מעצות היצה"ר. וזה מסמל ארון הזהב הפנימי שהיה בתוך תוכו של ארון הקודש, ולכן דווקא בתוך ארון הזהב הפנימי היו מונחות הלוחות, כיון שלכבוד הלוחות שבפנימיותו נעשה ארון הזהב הפנימי, וכן כל ת"ח צריך ששמחת התורה שתהא בוערת בקרבו, ולהיות מלא הערכה עצמית על כך ו"ויגבה לבו" רק מחמת "בדרכי ה'".

וכמו כן יזהר שהזהירות על נקיות בגדיו לא תחדור לפנימיות אישיותו, ושלא יגיע ח"ו מזה להיות מדקדק בחיצוניותו ובבגדיו דקדוקים יתרים, שאם יתחיל בזה הנה יתפסה היצר "בבגדו" ותחת לעבוד על הפנימיות והמידות הוא יעבוד על החיצוניות ועל הביגוד. ובגמרא בתענית {ז' ע"ב} במעשה דר"י בן חנניה ובת הקיסר, מבואר שאדרבה, היופי החיצוני מפריע לקניית התורה, שהמשיל שם ריב"ח את הת"ח לכלי חרס שרק בו משתמר היין, ואמרינן שם: "והא איכא שפירי דגמירי, וענהו: "אי הוּו סנו - טפי הוּו גמירי", הרי שהיופי החיצוני מצד עצמו אינו מוסיף לקניית התורה אלא אדרבה, גורם להיפך. ולפיכך הפנימיות של הת"ח חייבת להיות מונחת ב"עץ" החיים של התורה, ולא להיות נמשכת אחר זהב הברק החיצוני. אלא שגם לאחר שכבר קנה התלמיד – ארון פנימי מזהב חכם בעצמו את מידותיו הנאצלות וענוותנותו הפנימית, הוא חייב לדעת שכל ענוה זו היא רק כלפי החלק שלו בדיבורו ובהנהגתו עם הבריות, אבל הוא מצד

עכ"ד ולפי"ז מובן לא לא כולו מזהב וזה הלימוד לת"ח שלא יפרוש יותר מדאי מעיני העוה"ז.

דאגת התורה לרגשות הזולת

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תחמה (כה)
 (ב) אמר הקב"ה דבר אל בני ישראל בלשון
 פיוס כמה דאת אמר דברו על לב
 ירושלים" ילקוט שמעוני רמז שסג את
 הצורך לפייס את בני ישראל

ויקחו לי תרומה. פתח דבר אל בני
 ישראל בל" פיוס כמו דברו על לב ירושלים.
 בשביל שהיה בו חסרון כיס פייסם ואיתא
 במדרש א"ר אבהו ומה לעשות משכן כבוד
 וכפרה לישראל אמר דבר אל בני ישראל
 לשון פיוס הדוחקים את ישראל ונוטלים
 את ממונם מה תהא עליהם.

דברי הגרמ"ש שפירא זצ"ל בספרו
 זהב משבא בכך שהיה לכל אחד צער
 מסויים על היות התרומה כרוכה בחסרון
 כיס ובמאמר מוסגר הוא מצרף לדברים
 את מה שאמרו בעלי המוסר בנידון דידן
 הם למדו מכאן שצריכים לפייס אדם אפילו
 כאשר נגרם לו צער מזערי שכן מה קטן

"מבית ומחוץ תצפנו" (כה, יא) "מבית
 ומחוץ תצפנו - אמר רבא תלמיד חכם
 שאין תוכו כברו אינו תלמיד חכם" (יומא
 ע"ב) צריך להבין, אם כן למה יש עץ
 בתוכו? ביאר הגאון רבי יוסף לייב בלוך
 זצ"ל גאב"ד וראש ישיבת טלז כל זמן
 שהאדם מלובש בחומר גשמי כמה שיגדל
 ובאיזה מצב של קדושה וטהרה שיהיה,
 אינו יכול להפרד לגמרי מכל עיני החומר
 שלא להתחשב בהם, ולכן אפילו תלמיד
 חכם אינו יכול להיות כולו זהב ולא תובעים
 ממנו זאת, אלא שהעבודה תהא עבודה
 פנימית של זהב טהור, זאת אומרת
 במחשבה טהורה ונקיה וגם הפעולות
 החיצוניות תצאנה בטהרה, אבל באמצע
 יש את הרגשות הטבעיות המתלוות וזהו
 העצי שיטים. עבודת האדם בעולמו היא
 להשתדל שעבודת השם שלו תהיה במדה
 הגבוהה ביותר של פנימיות.

הוא ההפסד במתן התרומה לעומת כל טוב מצרים שהוציאו עמם בכל זאת גם צער כזה דורש פיוס לעצם הדברים יש לתמוה איך אפשר להבין שפיוס על צער כה קטן דבר שצריכים להקדיש לו זמן מצדיק את עיכוב הקמת המשכן שהוא מקום השראת השכינה ומשכן כבוד וכפרה לישראל

אלא מכאן נלמד יסוד גדול גם כאשר באים להתעסק בענינים הגדולים ביותר כגון בנין המשכן בכל זאת יש לשים לב לכל הפרטים הנוגעים לרגשות הזולת יש להיזהר לא לפגוע באחרים אפילו פגיעה קלה ביותר כי אין זו דרכה של תורה לבנות על חשבון צער שייגרם לזולת לא יתכן איפוא שצער של בני אדם יהיה מעורב בדרך כלשהי בבנין המשכן לכן ניצטווה משה לדבר על ליבם לפייסם

במסכת כתובות ח שנינו שבסעודת מילה אין אומרים שהשמחה במעונו משום שטרודים עקב הצער שיש לרך הנימול דבר מופלא זה מקבל יתר תוקף כאשר נזכור עד כמה הפליגו חז"ל בגודל מעלת

המילה עיין נדרים לב גם מעצם ההווה אמינא לומר שהשמחה במעונו יש ללמוד שיש שמחה בעולמות אף על פי כן אין אומרים שהשמחה במעונו כיון שיש צער קטן אפילו צער הטירדא הנובע מצער התינוק מעשה בשוחט אחד בעיר בריסק שלא היתה דעת חכמים נוחה הימנו וביקשו להעבירו מתפקידו כינס מרן הרב מבריסק זצ"ל אסיפה של כל השוחטים כדי לדון בענין לאסיפה זו הגיע גם השוחט ההוא אשר עליו נסב הדיון משראה אותו הרב מבריסק נמנע מלפתוח את האסיפה והמתין עד שהלה יעזוב את המקום במשך שעה ארוכה ישב הרב והמתין בשתיקה אט אט החלו הנאספים להתפזר והאסיפה בוטלה לאחר מכן כאשר שאלו את הרב מדוע לא הורה לשוחט ההוא לצאת השיב לשואלים אם עומדת בפנינו הברירה לקיים את האסיפה תוך כדי פגיעה ביהודי או ביטול האסיפה תיבטל האסיפה ובלבד שלא יפגע יהודי זאת היא דרכה של תורה ונוסיף להרחיב אך לפני חצי שנה היו עבדים במצרים, עבדו בחומר ובלבנים

אלא מכאן נלמד יסוד גדול גם כאשר באים להתעסק בענינים הגדולים ביותר כגון בנין המשכן בכל זאת יש לשים לב לכל הפרטים הנוגעים לרגשות הזולת יש להיזהר לא לפגוע באחרים אפילו פגיעה קלה ביותר כי אין זו דרכה של תורה לבנות על חשבון צער שייגרם לזולת לא יתכן איפוא שצער של בני אדם יהיה מעורב בדרך כלשהי בבנין המשכן לכן ניצטווה משה לדבר על ליבם לפייסם

במסכת כתובות ח שנינו שבסעודת מילה אין אומרים שהשמחה במעונו משום שטרודים עקב הצער שיש לרך הנימול דבר מופלא זה מקבל יתר תוקף כאשר נזכור עד כמה הפליגו חז"ל בגודל מעלת

במסכת כתובות ח שנינו שבסעודת מילה אין אומרים שהשמחה במעונו משום שטרודים עקב הצער שיש לרך הנימול דבר מופלא זה מקבל יתר תוקף כאשר נזכור עד כמה הפליגו חז"ל בגודל מעלת

ובכל עבודה בשדה, מררו את חייהם בעבודת פרך. עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים וגאלם ביד חזקה ובזרוע נטויה באותות ובמופתים והנחילים רכוש גדול, עצום ורב: "שאין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים" (בכורות ה"ב). לא זו בלבד, אלא שאמרו (שיר השירים רבה א, נה. ורש"י שמות טו, כב) על הפסוק: "תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף" (שיר השירים א, יא), כשם שהזהב נחמד ויקר מן הכסף, כך היתה ביזת הים גדולה משל ביזת מצרים. ועכשיו, נשאל: כמה יהודים יצאו ממצרים? שש מאות אלף, מגיל עשרים עד ששים. ארבעים שנות חיים. נסכים שיש להכפיל את המנין, עבור מספר הגברים. ובנדבת המשכן השתתפו גם הנשים: "ויבאו האנשים, על הנשים" (שמות לה, כב). כמה יש לנו? כשנים וחצי מיליון איש. יפה. וכמה זהב הביאו? "ויהי זהב התנופה תשע ועשרים ככר ושבע מאות ושלושים שקל, בשקל הקדש" (שמות לח, כד). לשיטת רש"י, משקל הככר כארבעים

ושנים וחצי קילוגרמים. שלושים ככר, כטון ורבע זהב. לחלק לשנים וחצי מיליון, כל אחד הביא חצי גרם זהב. חצי גרם, ממשא תשעים חמורים לובים טעונים כסף וזהב - שכל כולו מתנת שמים. וכשהקדוש ברוך הוא מבקש. ועבורם, כדי להשרות שכינתו ולכפר על חטא העגל הוא מבקש. והם נאותים ברוב טובם, ברצון טוב -

ומצוינים לשבח: אח, אלו נדיבים! מישהו מבין?!

אלא כל מקום שיש חסרון כיס נכנס היצר הרע והארכנו בזה בלמעשה פרשת ויקרא

וכן רואים עוד במש"כ בתנא דבי אליהו (פרק יז) כתב בשעה שאמרו ישראל נעשה ונשמע מיד אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה, פירוש הדבר: מצות צדקה צריכים לעשות בלי התחשבות יתירה, בלי שיקולים, אלא נעשה ואחר כך נשמע. כי אם יחשוב וישקול קודם, לעולם לא יגיע ל"נעשה".

ועוד יש לומר עד כמה קשה להוציא כסף מהאדם וזה המבדק האמיתי לנעשה ונשמע האם מוכנים לקיים כל מה שה' מצווה

המטרה בעשיית המשכן

א. דבר אל בני ישראל וייקחו לי תרומה (שמות כה, ב) וברש"י לי, לשמי, וצ"ב מה המיוחד בתרומה לבנית המשכן שהצטוויו לשמה יותר משאר המצוות.

ב. ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (שמות כה, ח) צריך להבין מה התכלית בעשיית המשכן.

ג. למה בלי חטא העגל לא היו צריכים משכן.

ד. למה דווקא המשכן הוא עדות לישראל שוויתר להם הקב"ה על מעשה העגל, (רש"י שמות לח, ב). ולא מצווה אחרת.

ה. 'ושכנתי בתוכם' בתוכו לא נאמר אלא בתוכם (מובא בכלי יקר לט מג) בתוך ליבו של כל אחד ואחד, אם כן למה צריך משכן בפועל.

ו. מיום שחרב בהמ"ק אין לו להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה בלבד (ברכות

ח' ע"א). למה לא ד' אמות של תפילה, הרי בית המקדש עיקרו זה עבודת הקרבנות, ובימינו שאין בית המקדש ונשלמה פרים שפתינו, וכן בתנחומא (אחרי מות י) בזמן שאין בית המקדש קיים במה מתכפר עליכם, התעסקו בדברי תורה שהם משולים לקורבנות. וצ"ב במה דומה התורה לקורבנות, (ולמה כתוב התעסקו בד"ת, ולא תלמדו דברי תורה).

ז. א"ר אלעזר כל אדם שיש בו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו, (ברכות לג.), וצריך להבין, מה ייחודה של דעה, שנחשב כאילו נבנה בית המקדש בימיו.

ח. בתנחומא (סוף פרשת תרומה) כתוב וציפית אותו נחושת אמר ר' יהודה בר שלום, אמר משה לפני הקב"ה, אמרת לי לעשות מזבח עצי שיטים, ולצפות אותו נחושת, ואמרת לי אש תמיד תוקד על המזבח, אין אש מעברת אותו ציפוי ושורפת את העץ, וצ"ב מה הוקשה למשה הרי ה' יכול לשנות הטבע, וכמו שראה בעצמו שנכנס לתוך מחיצות של אש ולא

נשרף, וכמו שענה לו ה' (כמבואר בתנחומא באריכות, ע"ש).
 מלא, למה בזה אתה לא מתעורר לחזור בתשובה? מדוע אינך פותח 'דף חדש'?.
 הוא לא יענה לך. והתשובה - אומרת הגמרא במסכת שבת (לא:): - יודעים הרשעים שדרכם לגהינם, ואף על פי כן ממשיכים בדרכם, כי יש להם חלב על הכסלים, ('כסלים' אלה הם ה'כליות יועצות'), יש לו 'חלב', דבר שהוא 'מקפיא' אותו ו'מרדים' אותו. הוא לא 4.נותן לו 'להתפעל'. לא מצוייר אצלו מה זה 'גן עדן' ומה זה 'גהינם' אבל כשאדם מתבונן וממחיש ומצייר ומרחיב את הדברים היטב, הדברים פועלים אצלו.

לצייר את נס קריעת ים סוף – מעורר לאמונה

לכן המשגיח ע"ה ארבעים שנה יום יום היה מתאר לעצמו מחדש איך הוא עובר את קריעת ים סוף ורואה את כל הנסים שהתרחשו. זה פועל וזה משפיע, וזה מחדיר 'אמונה', שזה עיקר העיקרים (ובפרט בזמננו), שתהיה לאדם 'אמונת אומן' בבורא יתברך. אם אדם חוזר ומשנן . זה מה שנקרא בפרשה 5ומתבונן ולומד הדברים פועלים ועושים רושם שלנו, את

שמעתי מרבתי משנים קדמוניות יסוד גדול, בשם ה'סבא מקעלם' ע"ה (חכמה ומוסר ח"א מאמר כח ד"ה וההפרש), שהוא היה אומר: "מה בין צדיק לרשע? הוא רק כח הציור". ההבדל בין הצדיק לרשע, זה כח ה'ציור' בלבד. פירוש הדברים: יש הרבה רשעים שכאשר אתה מתחיל לדבר אתם, תאמר לו: 'תתבונן מה יהיה הסוף. לו יצייר שבשעה זו ממש היית מתבקש לעולם העליון, להיכן היו שולחים אותך? להיכן היית הולך? לגן עדן או לגהינם?'. הרבה יאמרו לך בפה מלא: 'אם אני הייתי במצבי מגיע לעולם העליון, היו שולחים אותי 'אקספרס' ל'גהינם'. אין לי כל ספק בכך'. תשאל אותו: 'אם כל כך ברור לך מקומך ומצבך, למה אתה לא משנה 'קו'? למה אתה לא משנה 'מהלך'? תדאג קצת לחיי נפשך ונשמתך, לא רק 'חיים גשמיים' יש. אפילו אתה מודה בפה

איך מחזקים את האמונה

ההבדל בין הצדיק לרשע - כח הציור

ההבדל בין הצדיק לרשע - כח הציור

כל הנסים של יציאת מצרים, וצריכים לתאר ולשנן את זה. יום יום לחזור ולשנן את הדברים הפשוטים האלה של יציאת מצרים שהקב"ה ית"ש הוא אחד יחיד ומיוחד, הוא עשה הכל, והוא יעשה הכל, ומידו הכל, ובידו הכל. לחזור ולשנן ולדבר את הדברים הללו. הכל תלוי בו יתברך. זה לא תלוי לא ב'פלוני' ולא ב'אלמוני', לא באדם עצמו, ולא ב6. בחכמתו ולא ביגיע כפיו, הכל ממנו יתברך

מזרים בלבד, אלא כי ביציאה עצמה היא הכניסה תחת רשות ושלטון המקום, כי ככל שיצאו מתחת רשות מצרים כן הינם באים לרשותא דשכינה, אנכי ה' אלוקיך בכך כי הוציאתך ממצרים אזי אנכי ה' אלוקיך, זהו היסוד העקרי באמת הבניין בגאולת ישראל, זהו חוץ מערכי היותם לכלל ישראל בזה, ועוד ערכים ועניינים רבים, אך מכיון וכך ראינו לנכון לעסוק דייקא במהות עצמה של הגאולה, מה היא והיכן היא, וכדלהלן.

הרב רבי משה אהרן ברוורמן זצ"ל (הו"ד קובץ גלינוות פרשת בא התש"פ)

תפילה ואמונה - גאולת מצרים

בנידון גלות מצרים וגאולת מצרים, מהצורך להדגיש עניין עיקרי שיש ללמוד הימנו והוא שהנהגת גלות מצרים מלבד שהיא הגלות הראשונה הנה היא גלות שבאה לפני היות ישראל לעם ולפני שקיבלו התורה שבאמת הם עניין אחד, דרק עם קבלת התורה נהירי עם ישראל לעם בעצמו, ואדרבה גלות מצרים הייתה בה משום הכנה והשלמה להתהוותם לעמם מקבלי תורה, ושם בתוך הגלות ועיי הגלות הושלם מעלתם ודרגתם אשר על זה שאל אברהם במה אדע? כלומר שייכא

מצרים. גאולה תחת גלות

הנה רבו רבו עד אין סוף המאמרים שיש ואפשר לדבר על כל מהות גאולת ישראל ויציאת מצרים, ונדמה לנו תורה זו רחבה מיני ים עדי אין קץ ותכלית, ובפרט כמה כפולה ומכופלת ההשגות והמערכות שניתן להשיג על עניינא דגאולת ישראל כעניין מרובה ענפים ואנפין וארוכה מארץ מידה, אך נראה קודם כל להעמיד יסוד עיקרי באמת הבניין, מחשבה שעליה יש לייסד את ההבנה, כי אין היציאה מגלות

הימים לישראל במצרים, וישבו לעבוד כוכבים וכו', וכמעט קט היה העיקר ששתל אייא עייה נעקרי, מודגש כי היה נעקר העיקר, ומהו שעליו נאמר ששתל, זה וודאי כי עולם ומלואו עובדי כוכבים היו ובא אברהם והעמידן על אחד יחיד ומיוחד, וזהו ששתל אברהם.

מציץ מן החרכים

אמנם העניין הוא, אודותיו כי לא רק בירר ואימת מציאותו יתברך, אלא גם שהוא הבורא יתברך שייך גם במטה, כלהדיא דרשייר יואשביעך אלוקי השמים ואלוקי הארץ' ופרשייר עכשיו הוא אלוקי השמים והארץ, אבל כשלקחני מבית אבי היה אלוקי השמים, עייש, וכרמביים שם דעיקר טעותם אחר כוכבים כי החשיבו עולם דמטה לשולט בעצמו, וממילא השולט הינו הכוכב, והוא בירר ואימת כי בעל הכוחות כולם, וכל כל חיותו אינו אלא הימנו, והוא מה שרמזו זייל שאל אברהם שמא אין אדון לבירה, הציץ בעל הבירה ואמר לו אני הוא, יהציץ' מתפרש כהגר"א שמורה שהוא רואה אותי אך אני אינני אותו, כיון שהשגחתו עלי הוא מן החרכים

עוד השלמה והתעלות שתבטיח קיומה של ירושת הארץ, וזהו הושג בגלות מצרים ובגאולתם.

וכאשר מתבוננים בפרשה ובדברי חז"ל רואים שני עניינים אשר בני ישראל פעלו ובכך זכו לגאולה ואמנם היו שני עניינים אלו שהם אחד, והוא מה שנתבאר בתורה (ב, כד) ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו, ותעל שוועתם על האלוקים מן העבודה, וישמע אלוקים את נאקתם, ויזכור אלוקים את בריתו, וידע אלוקים', מבואר שתפילתם שבאה מן עצמות העבודה היא נתקלה מלעילא, והנה אית קרא נוסף (ג, ז) ויאמן העם וישמעו כי פקד ה' את בני ישראל וכי ראה את עניים ויקדו וישתחוו, היינו תפילה ואמונה הן בכוחם יצאו בני ישראל ממצרים, שהינם באמת חד מי ששיכא בו אמונה שייכא נמי תפילה. ובהיות בני ישראל במצרים תחת השעבוד הנורא ששלטו עליהם בגוף ונפש עד כי ויתערבו בגויים וילמדו ממעשיהם, וכמפורש ברמביים סופי"א מעבוי"ז) "עד שארכו

ב. מצד הבורא כאשר פונים בתפילה הרי הוא כביכול אל המבקש להראות שיש מי ששומע לו ויודע מצבו, הרגשה פנימית זו שעומד לפניו יתברך ומדבר אליו והינו שומעו, זה התגלות מעלה שאין זה כוח דמטה להשיג ולהבחין זאת. וכאשר בני ישראל התעוררו לפנות אליו יתברך ותעל שוועתם מה שנתחדש אז היה וישמע ויזכור וירא וידע, השיגו הרגישו בפנותם אליו שיש מי ששומע אותם, מה שאיננו טרם ותעל שוועתם, ויזכור וידע וירא זו היא תחילת גאולה תחילת יציאה מצרימה, שעד כה לא ראו רק שכוח החומר שולט בהם, ועכשיו הינם בשליטת המציץ, כי עצם היציאה ממצרים הוא התעוררות העיקר דאברהם כי בכך נהיו עם ישראל, ובזה הינם עם, כי בכך הינם מובדלים משאר עולם, וזו היא היציאה משלטון מצרים אלי שלטון המקום כמו שנתבאר, ודו"ק.

ברוך שומר הבטחתו לישראל, ברוך אתה די גאל ישראל. עכ"ד.

ברוך שומר הבטח

כלומר הבירה' מעלמת ומסתרת בעלי הבירה שהוא רק ימציץ אך לעתיד משגיח מן החלונותי שאף אני רואה את מי שמשגיח ומנהיג אותי מן הבית, כי אין נראה היה לאברהם מציאותו יתברך אלא כמציץ שהוא רואה לו ואני אינני אותו, ובכך ראה אברהם מציאותו יתברך.

ועל עיקר זה שהוא מה שמייחד את בני אברהם משאר האומות לפני מתן תורה, על זה היה צריך כלל ישראל להשלים מדרגת מציאותם, שיהיו ראויים לקבלתה, וכך הייתה המבחן שלהם האם יצליחו לראות בשיעבוד מצריים עצמו ההצצה שלו יתברך, שאין שיעבוד אלא הוא, על אף היותם שקועים בטומאת מצרים.

והנה תחילת התגלות שעדיין יש בהם שורש עיקר זה היה בכוח התפילה שפנו לו יתברך, ועניינה הינו בשני אופנים,

א. מצד המבקש והפונה אליו יתברך לבקש, שזה מורה שהינו מאמין שיש מנהיג בנעשה מטה, וזאת אפ"י בזמן שנראה כי היפוך הדבר.

אלא התירוץ יובן בהקדים, עמ"ל אמר שבחצות לילה הוא יהרוג כל בכור בשעה שיצאו ממצרים הגיעו לדרגה של אמונה בה' שגם אם רואים אחרת, הם מאמינים לה', ולא למציאות, וזה קרה אחרי שראו את כל הניסים שנעשו במצרים. ולבסוף ה' אמר להם לקחת כל אחד שה לפסחו, ולקשרו בכרעי מיטתו. ולמרות שהמצרים עבדו לטלה, ולא פחדו שיהרגו, וכמו שבאמת המצרים רצו לעשות, רק שנעשה נס וניצולו, ולכך נקרא **שבת הגדול** מפני **גודל הנס**. (דעת זקנים שמות יב, ג). ולכאן למה הצטוו להכניס עצמם לסכנה, ולסמוך על הנס. אלא מאחר שלא היה להם זכות לצאת, שהללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז, (ילקוט ראובני "בשלח" פסוק "חיל פרעה"), ורק בזכות האמונה, נגד השכל שסיכנו את עצמם הם יצאו.

ולכן עמ"ל אמרו נעשה ונשמע, ולא חששו שיצוו יותר ממה שיכולים לעשות ולא יעמדו בזה. וכמו שטען ההוא צדוקי לרבא בגמ' בשבת (פח.) איך הקדמתם נעשה לנשמע ולא בדקתם אם אתם יכולים לעמוד בזה. וענה לו רבא שאנחנו סומכים על הקב"ה כמו שפירש רש"י 'התהלכנו עמו בתום לב כדרך העושים מאהבה וסמכנו עליו שלא ידרוש מאיתנו דבר שלא נוכל לעמוד בו.

ועוד נבדקו באמונה שהצטוו ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר' (שמות יב, כב) רק מי שיישאר בפתח ביתו יהיה מצוי תחת השגחת ה' ולא יינזק, אבל מי שיצא יינזק. (מכילתא) ומבאר החתם סופר הטעם שניצלו בכח האמונה, שה'

ואמר להם מת משה שכבר באו שש שעות ולא בא וכו', (רש"י שמות לב, א) והאמינו לו ועשו עגל הוכח שאין מספיק להם הניסים שראו כבר, וצריך לעשות את המשכן שבו הם יחזקו את אמונתם באופן קבוע ע"י ראיית הניסים התמידיים. וכמו שאומר המס"י בהקדמתו על תועלת המוסר 'כי לא תמצא ברוב דברי, אלא דברים שרוב בני האדם יודעים אותם ולא מסתפקים בהם כלל, אלא שכפי רוב פרסומם וכנגד מה שאמיתתם גלויה לכל, כך ההעלם מהם מצוי מאד והשכחה רבה. על כן אין התועלת הנלקט מזה הספר יוצא מן הקריאה בו פעם אחת, כי כבר אפשר שלא ימצא הקורא בשכלו חידושים אחר קריאתו שלא היו בו לפני קריאתו, אלא מעט. אבל התועלת יוצא מן החזרה עליו וההתמדה. כי יזכרו לו הדברים האלה הנשכחים מבני האדם בטבע, וישים אל לבו חובתו אשר הוא מתעלם ממנה'.

כאשר יצא הבחור בדרכו חזרה לביתו שבירושלים נטרד מאד במחשבתו. בכל הדרך חזר ושאל את עצמו: 'מה היתה כוונת ה'חזון איש'? איזה פגם מצא בו אשר בגינו ראה לנכון לומר לו דברים נוקבים אלה?' משהגיע לירושלים פגש את חברו וסיפר לו את כל הענין. כאשר גם בעיני החבר נראו הדברים תמוהים, יעץ לו הלה לשוב על עקבותיו לנסוע בחזרה לבני ברק ולבקש הסבר על הדברים.

ואכן כך עשה. למחרת נסע שוב אל ה'חזון איש' ושאלו לפשר הדברים. מרן

למה בחורים פורקים עול (ילקוט לקח טוב דברים א עמוד מא) אחד מבאי ביתו של מרן החזון איש זצ"ל הגיע יום אחד לבית מרן ושמע מפיו

למה בחורים פורקים עול

(ילקוט לקח טוב דברים א עמוד מא)

אחד מבאי ביתו של מרן החזון איש זצ"ל הגיע יום אחד לבית מרן ושמע מפיו

אם דבר כזה היה קורה אצלנו, אמר ה'חזון איש' היינו מחפשים את העילה לחימוץ היין בגורמים טבעיים. אך לא כן חז"ל, הם חיו באמונה חושית. כאשר קרתה להם תקלה חיפשו את הטעון תיקון בעולמם הרוחני וידעו שרק כך יצליחו למנוע את הישנות הדבר. מי שחי אמונה חושית הוא בטוח באמונה שלו.

כיצד מגיעים לאמונה חושית? - כל דבר שהנך זקוק לו, בקש אותו מהקב"ה. אם דרושות לך נעליים חדשות עמוד בפינת החדר ותאמר: רבוננו של עולם ראה נא את נעלי הקרועות והמצא נא לי כסף כדי לקנות נעליים חדשות. וכך בכל דבר. על ידי זה תרגיל את עצמך להכיר ולהרגיש שהוא יתברך הנותן את הכל. כך רוכשים אמונה חושית! סיים ה'חזון איש'.

תכלית המשכן

אמונה ויראת שמים תורה תפילה
וזו תכלית המשכן להחדיר את האמונה שהכל מה' וזה ע"י עשרה ניסים שרואים שם בכל יום. וכמו שכתוב 'ואכלת לפני ה' אלוקיך במקום אשר יבחר לשכן שמו וכו' למען תלמד ליראה את ה'

זצ"ל שכפי הנראה צפה שכן יהיה, קידם את פניו בחיוך ואמר לו: בא ואפרש לך דברי, אמונה היא מהדברים הצריכים חיזוק תמידי. אם אין אדם מחזק את אמונתו שגדל והתחנך בה, היא הולכת ונחלשת ואחריתו מי ישורנה. על כן אדם חייב לחזק תמיד את אמונתו ורק כך יבטיח את ה'יידישקייט' שלו (יהדותו) כדבעי. וכיצד מחזקים אותה? על ידי שמסגלים חיים של אמונה חושית.

הנה לך דוגמא לחיים על פי אמונה חושית: הגמ' מספרת (ברכות ה:) על רב הונא שהחמיצו לו ארבע מאות חביות של יין. הלכו אצלו חכמים ואמרו לו שיעיין במעשיו. אמר להם: וכי חשוד אני בעיניכם?! אמרו לו: וכי חשוד הוא הקב"ה שיענישך ללא דין? אמר להם שהוא אינו יודע במה חטא, שמא הם יודעים. אמרו לו שלא נתן לאריסו את הזמורות המגיעות לו בנוסף לחלקו. בסופו של דבר קיבל על עצמו לתקן את העוול ומיד חזר החומץ להיות יין. ויש אומרים שהחומץ התייקר ונמכר במחיר יין.

משלא לשמה, שזה האדם חושב רק על עצמו, משא"כ בשאר המצוות.

לפיי"ז מיושבת קושיא ח. ידוע שה' הנהיג את עולמו בדרך הטבע ואינו חפץ לעשות נסים גלויים והיה סבור משה שהוא הדין בבית המקדש, ולכן שאל וכי זה לא יישרף, וענה לו ה' שבית המקדש דינו כעוה"ב ששם הכל ניסים גלויים וזה כמו שגרירות של מדינה זרה שחלים חוקי המדינה ששלחה אותה למרות שהיא נמצאת במדינה אחרת.

עכשיו ניישב קושיא ו למה בזמן שבית המקדש קיים העיקר זה קורבנות ואחרי שחרב העיקר זה תורה. נתבונן במכנה המשותף שלתורה, ותפילה, וקורבנות. בגמ' בסנהדרין (קו:) מבואר שעיקר עבודת ה' זה הלב, שרחמנא ליבא בעי, ולכן דואג ואחיתופל למרות שהקשו ארבע מאות קושיות במגדל הפורח באוויר אין להם חלק לעוה"ב **אלא הקב"ה ליבא בעי** דכתיב וה' יראה ללבב **(שמואל א טז-ז)**. דהינו שה' רוצה שהאדם יתבטל אליו בליבו, ותורה זה התבטלות לדעתו של ה'. ובגמ' בנדה (ע:) אמרו מה יעשה אדם

אלוקיך כל הימים' (דברים יג, כג) וכ"כ בתוס' בב"ב (כא.) 'כי מציון תצא תורה. לפי שהיה רואה קדושה גדולה וכהנים עוסקים בעבודה היה מכוון **לבו יותר ליראת שמים וללמוד תורה** וכו'. וכן מבואר בספר החינוך (מצוה צה) 'כי הגופות יכשרו על ידי הפעולות וברבות הפעולות הטובות ורב התמדתן מחשבות הלב מטהרות מתלבנות מזדקקות, והשם חפץ בטובתן של בריות כמו שאמרנו, ועל כן צונו לקבע מקום **שיהיה טהור ונקי בתכלית הנקיות** לטהר שם מחשבות בני איש ולתקן לבבנו אליו'. לפיי"ז מובן מה התכלית במשכן **(קושיא ב)** ולמה בלי חטא העגל לא הוצרכו משכן **(קושיא ג)** ולמה צריך משכן בפועל **(קושיא ה)**, ונבאר למה דווקא בית המקדש זה ראייה שנמחל עוון העגל ממה שה' סידר להם דרך לחזור אליו ולחזק בהם את האמונה. זה ודאי מפני שמחל להם. ולפיי"ז אפשר ליישב גם **קושיא א'** שהסיבה שהדגישה התורה הצורך בלשמה בבית המקדש מפני שכל מטרתו היא התבטלות לה' בלא שום שיקול הגיוני וזה בדיוק הפוך

ויחכם, אמר להן ירבה בישיבה וימעט בסחורה, אמרו הרבה עשו כן ולא הועיל להם, אלא יבקשו רחמים ממי שהחכמה שלו שנאמר כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה (**משלי ב-ו**). תני ר' חייא משל למלך בשר ודם שעשה סעודה לעבדיו, ומשגר לאוהביו ממה שלפניו, מאי קמ"ל דהא בלא הא לא סגי. ומבואר שצריך גם תורה וגם תפילה וכן אומר החזו"א בקובץ אגרות (ח"ג קנא) תורה ותפילה קשורות זה בזה, וביאורם של דברים שתפילה היא מטרתה היא ג"כ התבטלות לה', כלשון החובות (שער חשבון הנפש פ"ג) 'שהתפילה היא כלות הנפש אל האלוקים וכניעתה לפניו', וזה המטרה בבית המקדש בהקרבת הקורבנות שהאדם יחשוב שזה מה שהיה צריך לעשות לו שצריך למסור נפשו לה' עי"כ הוא יחזור בתשובה ובימינו בתפילה יש פחות מסי"נ ועיקר המסירות היא בד"א של הלכה. שזה התורה שבע"פ, כמו שאמרו בתנחומא (נח ג) 'שלא תמצא תורה שבע"פ אצל מי שיבקש עונג העולם, תאוה וכבוד וגדולה בעוה"ז, **אלא במי**

שממית עצמו עליה, וכו', ויש בה דקדוקי מצוות קלות וחמורות, והיא עזה כמות וקשה כשאל קנאה, לפי שאין לומד אותה, אלא מי שאוהב הקב"ה בכל ליבו ובכל נפשו ובכל מאודו' ולכן אין לו להקב"ה רק ד"א של הלכה. ולכן כתוב התעסקו בדברי תורה שעסק הכוונה בכל כוחו כמו שכותב הט"ז שלכן הלשון בברכות התורה הוא לעסוק בדברי תורה שזה עיקר הכוונה בלימוד התורה.

הישוב לקושיא ז סיבת החורבן מבוארת בגיטין (נו) 'שהקיסר שלח קורבן ושדא ביה מומא בניב שפתים ואמרי לה בדוקין שבעין דוכתא דלדידן הוה מומא ולדידהו לאו מומא הוא סבור רבן לקרוביה משום שלום מלכות אמר להו רבי זכריה בן אבקולס יאמרו בעלי מומין קריבין לגבי מזבח סבור למיקטליה דלא ליזיל ולימא אמר להו רבי זכריה יאמרו מטיל מום בקדשים יהרג אמר רבי יוחנן **ענותנותו של רבי זכריה בן אבקולס** **החריבה את ביתנו ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצנו** ומבאר החתם סופר בגיטין שם שאין הכוונה שבגללו נחרב

הבית, כי הרואה את הנולד כוונתו שעל פי מה שכבר היה הוא לומד לעתיד, אבל כזה דבר לא היה אמור לראות 'שיתחמץ לב איש ישראלי למסור בית המקדש וכל ישראל ביד גוים, אך מכאן ואילך שכבר נעשה נאמר על כיו"ב אשרי אדם מפחד תמיד לראות את הנולד גם הלא צפוי' והינו שחוסר דק מן הדק, בשיקול הדעה, שלא היה שייך לראות אותו גרם לחורבן, כך מי שיש בו דעה גורם לבניין בית המקדש.

הזדמנות הוא חיפש עבודת ה' **הלימוד מזה למעשה** לחפש בכל הזדמנות את עבודת ה'

הוספה מדברי הרב יעקב חיים סופר (מגיד דבריו ליעקב הו"ד באוסף גלינות תרומה תש"פ)

פותחים בתורה מה הכלי הראשון שעושים מכלי המקדש? ה'ארון'. 'ועשו ארון עצי שיטים, אמתיים וחצי אורכו ואמה וחצי רוחבו ואמה וחצי קומתו' (שמות כה י). למה פותחים מכל כלי המשכן דייקא ב'ארון'? כיון שב'ארון' היו מונחים ה'לוחות'. בארון הייתה מונחת ה'תורה'. פותחים ב'תורה'. 'כלי המקדש' של ה'משכן', הכל חשוב הכל נכבד הכל קדוש וטהור, אבל במה פותחים ומתחילים? 'ועשו ארון עצי שיטים'. פותחים ב'תורה'.

כל מידותיו של ה'ארון' שבורות
ואיך עושים אותו? 'אמתיים וצי אורכו ואמה וחצי רוחבו ואמה וחצי קומתו', וכבר

להוסיף בזה מלמעשה פרשת בשלח

עבודת ה' בכל מצב

ועצי שיטים (שמות כה, ה) וברש"י

ומאין היו להם במדבר, פירש רבי תנחומא (תרומה ט.), יעקב אבינו צפה ברוח הקדש שעתידין ישראל לבנות משכן במדבר, והביא ארזים למצרים ונטעם, וצווה לבניו ליטל עמהם כשיצאו ממצרים. מבואר שיעקב אבינו אע"פ שכל כך הרבה שנים לא ראה את יוסף ואמר אמיתה הפעם אחרי ראותי את פניו, כשירד למצרים זכר את העתיד לקחת

עמדו רבותינו המפרשים הקדמונים: מדוע ה'ארון' מיוחד בדבר הזה שכל מידותיו היו 'שבורות'? הכל שבור. כל המידות אינם במידה שלימה. והרי, מי שיתבונן בפרשה בשאר כל הכלים של ה'משכן', לא מצינו דבר כזה, אלא כל המידות שלימות. במה נשתנה ה'ארון' משאר כלי המקדש?

'כל מי שלומד תורה - צריך לשבר ולהשפיל עצמו' רבינו יעקב בעל הטורים בביאורו תורה, עומד על זה, כך הוא כותב: 'אמתים וחצי אורכו ואמה וחצי רוחבו ואמה וחצי קומתו', "כל מידותיו היו שבורות בחצאי אמות, ללמד שכל מי שלומד תורה צריך לשבר ולהשפיל עצמו". (ע' עירובין נד.). 'מילתא אגב אורחא קא משמע לן קרא', התורה מלמדת אותנו עוד 'ידיעה' (ידיעה גדולה ונכבדה), אם אתה רוצה הצלחה ב'תורה'? אתה רוצה קניין בעבודת ה' יתברך? צריך שיהיה לך 'מידות שבורות'. ונראה בעזרת ה' לדבר על זה.

[הוספה מדברי הרב גרשון אידלשטיין הו"ד בקובץ גלינות תרומה תשפ ובעל הטורים כדרכו קיצר במילותיו וכתב "לשבר ולהשפיל עצמו", ומשמע שהם שני עניינים: "לשבר" ולהשפיל", והביאור בזה נראה, כי כידוע יש שני סוגי מידות רעות, הא' מידות רעות של תאוות והנאות הגוף, כאכילה ושתייה וכדומה דברים שהגוף נהנה מהם, והב' מידות רעות של תאוות הנפש, כמו גאווה כבוד ושררה, והם שני עניינים, מידות רעות מצד הגוף, ומצד הנפש. ונראה שזהו שכיוון בעל הטורים לשבר ולהשפיל עצמו, "לשבר" היינו שבירת התאוה של הנאות הגוף, וכלשון רבינו יונה בשערי תשובה (א, ל) שבירת התאוה הגשמית, "ולהשפיל" היינו ענווה ושפלות, להתרחק ממידת הגאווה. וזהו התנאי לשלמות התורה, אם אדם משבר ומשפיל את עצמו, שאין בו מידות רעות, והמידות הם טובות, אז שייך שיהיה לו הכתר תורה, ואז תורתו היא בשלמות, ואז ה'ארבע אמות של הלכה' שלו הם כמו בית המקדש, אבל אם

המידות רעות, אין זו תורה בשלמותה. עכ"ד]

התורה אינה שוכנת לעולם בגוף שאינו בעל מידות טובות

רבינו יונה בפירושו למסכת אבות (פ"ג משנה יז) על המשנה 'רבי אלעזר בן עזריה אומר, אם אין תורה אין דרך ארץ, אם אין דרך ארץ אין תורה'. מפרש רבינו יונה (להקשיב היטב, אלה דברים נפלאים), 'אם אין דרך ארץ אין תורה', "רצונו לומר, שצריך תחלה לתקן את עצמו במידות. ובזה תשכון התורה עליו, שאיננה שוכנת לעולם בגוף שאינו בעל מידות טובות, לא שילמוד התורה ואחר כך ייקח לו המצות", אחר כך יבואו לו המידות הטובות, "כי אי אפשר", בצורה כזו אי אפשר לקנות תורה. זה מה שהתנא באבות - רבי אלעזר בן עזריה - מלמד אותנו: 'אם אין דרך ארץ אין תורה'. אדם מוכרח לעבוד ולתקן את מידותיו, וכך הוא מתהפך להיות 'כלי' שהתורה תחול אצלו, מציאות של 'דרופתקי דאורייתא' (סנהדרין צט:), הוא וה'תורה' - חד הוא. זה רק אם יש לו מידות טובות

ומתוקנות. אבל אם חלילה אין מידותיו מתוקנות כדבעי, לא תשכון אצלו התורה. וצריכים לדייק לשון רבינו יונה, לא כתוב שאדם כזה שאין לו מידות מתוקנות הוא לא ילמד תורה, אלא שהתורה לא תשכון אצלו, כלומר שהוא לא יקנה אותה קנין גמור אם אין מידותיו מתוקנות. וזה עבודה גדולה, זה לא דבר קל. צריך להשתדל ולהתאמץ בזה, אין אדם שפטור בזה, כולם חייבים לעבוד על זה.

אם האדם לא יעבוד על מידותיו - זה מלווה אותו עד הקבר

כי אם האדם לא יעבוד על מידותיו, 'הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם' (אבות פ"ד מכ"א). וכמו שאמרו המפרשים שהפשט בזה הוא, שאפילו בשעה שמוציאים אותו מן העולם, בשעת ה'לוויה' שלו, עדיין 'הקנאה והתאוה והכבוד' מלווים אותו, (אם הוא לא עבד לתקן את זה בחייו). אפילו ברגע האחרון עדיין. 2 זה יבער אצלו כ'אש' 'הקנאה התאוה והכבוד'

'עיר פרא אדם יולד'

אדם יראה בעצמו, איך שבבחרותו היה לו איזה 'ליקוי', והוא ולא עבד על זה, האם זה נשאר אצלו או שזה משום מה פקע ואיננו? בוודאי שזה נשאר אצלו. צריך להשתדל ולעבוד. כל אחד ישתדל ככל יכולתו. כתוב בפסוק בספר איוב 'עיר פרא אדם יולד' (איוב יא יב). והפירוש הוא - אמר הסבא מקעלם ע"ה - שהתכלית והתפקיד שלנו, זה מ'עיר פרא', שאדם נולד עם כל המידות שיש לו, שאינם מתוקנות, התכלית והתפקיד להוציא מ'מעיר פרא' - 'אדם יולד'. צריך להיוולד 'אדם'. שלם ומתוקן במידותיו. [והביא דבריו הרבה פעמים מרן המשגיח זצ"ל (ראה אור יחזקאל מכתבים עמוד שנב, ואור יחזקאל אלול עמוד ז, ואור יחזקאל אמונה עמוד קכט, ואור יחזקאל מידות עמוד ל ועמוד קכט ועוד). והראה לי בני בכורי חו"ב רבי אברהם אליעזר הי"ו דברי רש"י קהלת (ד' י"א) ועיר פלא אדם יולד, שיהפך וישתנה לו מה שהיה כעיר פרא, ויעשה אדם. עכ"ל. והן הם הדברים. ודו"ק היטב].

חמדת הממון עד שעת פטירה ממש

הגאון ר' אליה לופיאן זצ"ל (המשגיח הגדול של ישיבת כפר חסידים), מספר בספרו לב אליהו על אחד בזמנו שהיה לקוי ב'חמדת הממון' (ל"א), היה דבוק באהבה לממון (ואני אומר את זה בלשון המעטה..), כל ימיו וכל חייו רק על זה הוא חשב, איך להוסיף ואיך להרבות ולקבץ ולאסוף ולאגור כסף. עד שהגיע זמנו להיפטר מן העולם. וכבר היה חולה גוע גוסס, וכולם היו סביבו (אנשי ה'חברא קדישא' וה'יורשים' שלו), וראו אותו שהוא ברגעים האחרונים של חייו ממלמל וקולו בל ישמע, (ראו את השפתיים שלו נעות, אבל קולו לא ישמע, לא היה לו כח להגיד את זה בקול). מישהו עשה אתו חסד, הטה את האוזן ליד הפה שלו כדי לשמוע מה הוא מבקש, (מי יודע, אולי הוא רוצה להשאיר ירושה גדולה לקרן גמ"ח וכו'), והוא שמע שהוא אומר כך: 'תאמין לי, אני יודע את מצבי, אני יודע איפה אני עומד עכשיו, ואני יודע שעוד כמה רגעים אני נמצא בבית דין של

ועוד אפשר לבאר שבא לרונמוז על מידת הענוה שאם האדם מבין שהכל מה' כמו שהארן נושא את נושאו ולמרות זה ה' אמר לנשוא כך האדם לא מגיע לו הכרת הטוב כי הכל ה' נתן לו

כמו שמבאר במס"י (פכ"ב) הנה החכמה היא המביאה יותר את האדם לידי התנשאות וגאווה, לפי שכבר היא מעלה שבאדם עצמו בחלק הנכבד שלו, דהיינו השכל, והנה אין לך חכם שלא יטעה, ושלא יצטרך ללמוד מדברי חביריו, ופעמים רבות אפילו מדברי תלמידיו, אם כן איפוא איך יתנשא בחכמתו, ואמנם מי שהוא בעל שכל ישר, אפילו אם זכה להיות חכם גדול ומופלג, באמת כשיסתכל ויתבונן יראה שאין מקום לגאווה וההתנשאות, כי הנה מי שהוא בעל שכל שידע יותר מהאחרים, אינו עושה אלא שבחק טבעו לעשות, כעוף שמגביה לעוף לפי שטבעו בכך, השור מושך בכחו לפי שחוקו הוא כן מי שהוא חכם הוא לפי שטבעו מביאו לזה, ואילו אותו שעכשיו אינו חכם כמוהו היה לו שכל טבעי כמוהו היה מתחכם כמו שנתחכם

מעלה, אין לי ספק בזה, אבל תאמין לי שאם מישהו מאתכם היה מושיט לי כמה 'פרוטות', הייתי לוקח את זה ושם מתחת 'כר' שלי!'. אלו המידות של האדם. אם לא יעבוד, עד הרגע האחרון הקנאה והתאווה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם הזה, זה הולך איתו למסע ה'לוויה', זה 'מוציא' ומלווה אותו מן העולם. עכ"ד.

ולפי"ז אפשר לבאר

'מטועני הארון' עלינו להבין מדוע דוקא הארון לא היה נישא כי אם בכתף, ומה זה בא לסמל.

ועוד יש לבאר מה שאמרו חז"ל (במד"ר קרח פי"ח) על קרח: "אמרו חכמים חכם גדול היה קרח ומטועני הארון שנאמר "ולבני קהת לא נתן כי עבודת הקדש עליהם וקרח בן יצהר בן קהת כו". ועלינו להבין מהו ההדגשה שהדגישו חז"ל שהוא היה "מטועני הארון". ועמד על מדוכה זו בעל הישועות יעקב בספרו (עה"ת פר' קרח) עי"ש מב שכתב בזה

הוא, אם כן אין כאן להתנשא ולהתגאות
אלא אם יש בו חכמה רבה הוא מחויב
ללמדה למי שצריך אליה, וכמאמר רבן
יוחנן בן זכאי (אבות ב, ח) אם למדת
תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי
לכך נוצרת.

אבל קורח התגאה והבין שהכל ממנו
ולכן נענש למרות שהיה מטועני הארון
ועוד יש לומר שקורח טען שמשה לא
מרחם עליו וזה לא הוגן
ולא למד מהארון עד כמה התורה
מתחשבת באדם ואם אמרה משהו
בהרכח הוא יכול לעמוד בו ולא היה
לקורח על מה להתלונן
והרי ראינו שהוא לא הבין את מהו
הארון שהכל ה' קובע וחושב על הכל ואם
לא קיבל כנראה שלא מגיע לו.